Posamezna številka stane 20 v.

31. oktobra 1918. Maribor, dne 31. oktobra 1918. 52. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, [illegible] — Kdor bodi sam po njega, plača za leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — [illegible] dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: [illegible] sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „[illegible]" stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Avstro-Ogrska za premirje in poseben mir.

Naš zunanji minister grof Andrassy je v nedeljo, dne 27. oktobra, naročil avstro-ogrskemu poslaniku v Štokholmu, da zaprosi švedsko vlado, ki naj vladi Združenih držav Severne Amerike kot odgovor na njeno pismo z dne 18. oktobra t. l. izroči sledeči odgovor:

Kot odgovor na pismo gospoda predsednika Wilsona, izročeno avstro-ogrski vladi dne 18. oktobra, in v smislu sklepa gospoda predsednika, da glede vprašanja o premirju in miru govori z Avstro-Ogrsko posebič, izjavlja avstro-ogrska vlada, da soglaša kakor s prejšnjimi naznanili gospoda predsednika, tako z njegovim naziranjem, izraženem v zadnjem pismu, glede na pravice narodov Avstro-Ogrske, z l a s t i g l e d e n a p r a v i c e Č e h o - S l o v a k o v i n J u g o s l o v a n o v.

Ker je torej Avstro-Ogrska sprejela vse pogoje, od katerih je gospod predsednik napravil odvisen vstop v pogajanja za premirje in mir, ni po mnenju avstro-ogrske vlade nobene ovire več za pričetek teh pogajanj.

Avstro-ogrska vlada se torej izjavlja za pripravljeno, d a s t o p i, n e d a b i p o č a k a l a n a i z i d d r u g i h r a z p r a v, v p o g a j a n j a g l e d e m i r u m e d A v s t r o - O g r s k o in n a s p r o t n i m i d r ž a v a m i t e r g l e d e t a k o j š n j e g a p r e m i r j a na vseh frontah Avstro-Ogrske in *prosi* gospoda predsednika Wilsona, da blagovoli *uvesti* tozadevne priprave.

— — —

Naša vlada je torej ponudila Wilsonu premirje. In kar je najbolj zanimivo — brez Nemčije. Nadalje je avstrijska vlada javno in slovesno priznala pravice Čeho-Slovakov in Jugoslovanov. Vlada je prišla še le sedaj do spoznanja, da je nadaljevanje vojske brezsmiselno in mora skleniti mir s svojimi nasprotniki brez Nemčije. In priznala je našo samostojno Jugoslavijo, kakor jo zahtevamo mi sami.

Torej konec vojske se nam bliža! Naša popolna svoboda je tu! Dolgo časa je trebalo, predno je naša vlada prišla do spoznanja, da ne more z glavo skozi zid, temveč da mora zapustiti nesrečno svojo zaveznico Nemčijo in da mora se popolnoma ločiti od nje. Nemčiji in zvezi z njo se imamo zahvaliti, da se je Avstrija zapletla v vojsko, njej na rovaš se naj zapišejo vsi grozni nasledki sedanje strašne vojske. Če bi bila Avstrija takoj uskočila od Nemčije, kakor so to zahtevali Slovani, bi ne bilo prišlo tako daleč, kakor smo prišli danes.

Do spoznanja so prišli avstrijski državniki, ko je že prepozno. Ravno tako so avstrijski državniki tudi prišli prepozno do spoznanja, da je treba dati Slovanom njih pravice, kakor jim gredo. Državniki so vedno slepo sledili nemškim hujskačem in so nas Slovane tepli in pritiskali ob steno.

Nad štiri leta se je vršila strašna borba. Mi smo bili kot privesek Nemčije razpostavljeni na vseh frontah. In sedaj bo tega konec. Upamo, da bo sedaj prav kmalu konec našemu trpljenju in naši dosedanji sužnjosti.

Da bo posebno premirje gotovo sklenjeno že v bližnjih dneh, nam jamčijo tudi jugoslovanski odposlanci, ki so te dni odpotovali v Švico, kjer se vršijo velevažna posvetovanja za mir Jugoslovanskim odposlancem, ki so se v Švici sešli, da pripravijo tla za stalni mir, načeluje dr. Korošec. Vsak čas smemo pričakovati, da bo nam brzojav prinesel iz Švice veselo glasilo: M i r! In prišli bodo naši dragi, naši očetje, možje, sinovi, bratje in vsi, ki so stali v vojaški službi, domov k nam, v našo sredo. In ti veseli trenotki se nam bliža o vedno bolj in bolj. Upajmo, da bodo stari naši državniki še te dni sklenili poseben mir s sovražniki Avstrije. Če se hočejo pa Nemci še dalje vojskovati, naj se bijejo. Razbili si bodo svoje trmaste puhlice. Hindenburg je še te dni brzojavil v Berolin, da se hoče boriti do zadnjega moža. Nemec ima še torej vedno premalo žrtev. Mi pa pozdravljamo zarjo miru in zarjo — vesele svobode!

Wilsonov odgovor Nemčiji.

Dne 23. oktobra je izročil državni tajnik Združenih držav Severne Amerike, Lansing, švicarskemu zastopniku kot poverjeniku Nemčije Wilsonov odgovor. V tem odgovoru izjavlja Wilson, da bi se moglo razpravljati o vprašanju premirja le tedaj, ako bi se zasigural tak položaj in ustvarila varščina, da Nemčija ne bi več mogla začeti s sovražnostmi. Čeprav se je izvršila sprememba v nemški ustavi, vendar je Wilson mnenja, da v tej spremembi ni izražena prava ljudska volja ter da še ni celo izpovedan načrt nove vlade, ki je ljudstvu odgovorna, ter da tudi ni nobenega jamstva, da bi ta sprememba trajna. Tudi nima nemško ljudstvo nobenega sredstva, da bi zapovedalo, naj se nemške vojaške oblasti podvržejo nemški ljudski volji ter da je še vedno neomajano moč pruskega kralja nadzorovati nemško državno politiko. Tudi se še vedno nahaja odločilni nemški militarizem ali vojaška sila v rokah dosedanjih nemških oblastnikov ali mogotcev. Združene države in njeni zavezniki se pa hočejo glede premirja pogajati samo z zastopniki nemškega ljudstva, ne pa z nemškimi vojaškimi gospodarji in z nemškim cesarjem. Če bi se pa Združene države in njeni zavezniki morali pogajati z vojaškimi gospodarji Nemčije in z nemškim cesarjem, potem bi Nemčija ne smela zahtevati miru, ampak se bi morala udati.

Odgovor Nemčije Wilsonu.

Na Wilsonov odgovor, oziroma na njegova vprašanja je dne 26. oktobra nemška vlada po državnem tajniku za zunanje zadeve dr. Solfu predsedniku Združenih držav na kratko odgovorila, da vodi v Nemčiji sedanja mirovna pogajanja taka ljudska vlada, ki združuje v svojih rokah vso državno oblast, torej tudi najvišjo oblast nad vojaštvom ter da torej pričakuje predloge za premirje, ki bi naj dovedlo do pravičnega miru, kakor ga je označil Wilson v svojih spomenicah.

Neodvisna Hrvatska in Jugoslavija.

Torek, 29. oktober, je bil za Hrvate stoletja zaželjeni dan narodne in državne osvoboditve. Hrvatski sabor se je ta dan zbral k slavnostni seji, v kateri je bila proglašena samostojnost in neodvisnost Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Že prejšnji dan sta general Zujarić in poveljnik hrvatske deželne brambe podmaršal Mihalovič vso vojaško silo brezpogojno podredila Narodnemu veču (svetu). V seji hrvatskega sabora je predsednik Medakovič poudarjal, da je prišel čas svobode in narodnega zedinjenja. Zahtevamo zedinjenje vsega našega na-

---

[illegible]

Vojaški novinec.

Belgijska povest.

Spisal Henrik Konsjans; preložil za „Slov. Gospodarja" Al. R.

(Dalje.)

„Zakaj?" veli Katrica. „Jakob, pojdiva, vsa že sem preplašena."

„Nesrečnica!" odgovori Jakob. „Nikdo ne sme k slepcem in drugim, ki so bolni na očeh; prepovedano nam je pod težko kaznijo."

Prestrašena deklica vzklikne, si s predpasnikom zakrije oči in toži jokaje:

„Moj Bog, moj Bog! Štiri dni sem hodila in se mučila, zdaj pa ga ne smem videti! Potem ne grem živa odtod, to vam povem."

„Katrica, nikar ne jokajte tako na cesti", pravi Jakob, „sicer se bodo ljudje nabrali okrog naju, in prodajali zijala. Pomirite se."

Dekle si pogumno v svojem obupu obriše solze ter vzklikne:

„Čeprav moram kot tat vlomiti v to hišo, ako mi tudi meč prodre srce, hočem ga videti in ž njim govoriti — pa naj mi zabranijo, ako morejo!"

„Čujte, Katrica", pravi korporal tiho, „mogoče da svoji zvezdi izgubim zaradi tega, pomagam vam pa vendar. Bodite mirni in delajte se, kot bi ne vedeli ničesar. Narednik pojde takoj z raportom k mestnemu predstojniku; doktor je bil že tu in ravnatelj je nekaj bolan, njega ne bo v bolniške sobe. Kadar narednik odide, vas natihem popeljem v sobo za slepce. Toda, Katrica, ako pridem v zapor in izgubim šaržo, le povejte moji materi in Liziki, da se je zgodilo iz prijateljstva in usmiljenja."

„Jakob", odgovori dekle s solzami v očeh, „vse svoje žive dni vam bom hvaležna za to. In Lizika vam bo pisala pismo, kakor hitro bom doma."

„Saj ne zna pisati, Katrica!", vzdihne korporal.

„Pa znam jaz boljše", odgovori deklica, „jaz bom pisala zanjo. Take stvari bom postavila noter, da se vam niti ne zdi."

„Sedite na klop, kot bi ničesar ne vedeli, dokler narednik ne odide skozi vrata; jaz mu porečem, da ste moja sestra, sicer nama vse podere."

Navlašč sta sedla na klop malo oddaljena drug od drugega ter pričela govoriti o domačih stvareh.

— — —

V bolnici za bolne na očeh je bila posebna soba, ki je imela na oknih oknice z zelenim papirjem, tako da svetloba ni mogla noter. Za zdrave je bilo to grozno bivališče, ker je bilo vse zavito v črno temo in je človeka navdajalo s strahom. Tu ni vladala pravzaprav niti tema niti svetloba, a človek se je moral še le navaditi na smrtnozeleni dan, ako je hotel razločevati kako stvar. Vrhu tega je, dasi so tukaj prebivali ljudje in trpeli neizrekljivo gorje, vladala v tem prostoru mrtvaška tihota, katero je le zdajinzdaj pretrgalo stokanje zaradi bolečin, ki jih je povzročalo izžiganje oči s peklenskim kamnom.

Ob stenah so na lesenih klopeh sedeli slepci v temi kakor vrsta strahov, nepremični in nemi. Vsak izmed njih je imel pred sabo dolgo zeleno senčilo, ki je čelo in obraz pokrivalo tako globoko, da nikomur ni bilo mogoče videti v obraz.

Prav v kotu je sedel Janez Brems s povešeno glavo, bolestno sanjajoč o stvareh, katere je ljubil in jih nikdar več ne bo videl. Njegova duša se je mudila v daljavi, kjer so bivali njegovi starši in prijatelji. Pod zelenim senčilom mu je igral krog ust tih usmev, ustnice pa so se mu premikale, kot bi govoril z nevidnimi bitji. Ravnokar je bil podobo dobre prijateljice vzklical iz spomina ter jo prisilil, da mu znova šepeta v uho plaho priznanje ljubezni, ko se je zdajci na pragu slišal skoro nerazločen šum. A zdelo se mu je, kakor da je slišal svoje ime. Trepetaje plane pokoncu, kakor da bi se ga bila dotaknila nevidna roka in usta mu zašepečejo nehote:

„Katrica, Katrica!"

Vrata se odpro in na pragu se prikaže deklica s korporalom. Katrica se prestraši, ko pogleda v to temno sobo ter ugleda tu sedeče pošastne sence, našemljene z zelenimi senčili. Z glasnim krikom se umakne nazaj, a Janez Brems je bil spoznal njen glas ter z iztegnjenimi rokami tipaje in iskaje taval ji nasproti. Ona je hitro spoznala nesrečnega prijatelja, mu plakaje hitela nasproti ter se ga oklenila okrog vratu.

Odkraja ni bilo slišati drugega nego:

„Katrica! — Janez!"

izgovorjeno v ljubezni, sočutju in žalosti. Plakaje je deklica prijatelju ležala na prsih. Nazadnje je bilo videti, kot bi bila omedlela od ginjenosti, kajti glava je bila klonila po strani in roke so ji ohlapno visele z ram nesrečnega mladeniča.

Med tem so se tudi drugi slepci zbrali okrog deklice in jo tipali z rokami, kot bi jo tudi hoteli spoznati. To dotikanje jo je vzbudilo iz omedlevice. Potegnila je Janeza nazaj in rekla prestrašena:

„Jezus, Janez, kaj se godi tukaj? Reci jim, da me puste pri miru, sicer odidem."

„Ne boj se, Katrica", odgovori Janez, „saj ni nič hudega. Slepci gledajo s prsti. Tipajo tvojo obleko in spoznavajo po kroju, iz katerega kraja si. Nič hudega ne mislijo."

„O reveži!" vzdihne Katrica. „Ako je tako, pa jim odpuščam iz srca. Vendar rajši tam v temni kot sediva na klop, mnogo ti imam povedati."

S temi besedam pelje prijatelja h klopi ter sede poleg njega, držeč ga za roko. (Dalje prihodnjič.)